

Utvärdering Skellefteå 2030

Etapp 1: Kunskapsutbyte

Projektdata

Projektnamn:	Skellefteå 2030	Beställare:	Kommunstyrelsen
Projektnummer:		Projektledare:	Moa Hedström
Delprojekt:	Etapp 1 - Kunskapsutbyte		Lena Plym Forshell

Sammanfattning

Skellefteå kommun genomförde under våren 2014 en invånardialog för att möta invånare i en diskussion kring kommunens framtid och utveckling. Utvärderingen bedömer att projektet var lyckat och att en relativt bred målgrupp har mötts genom väl planerade och genomförda dialogaktiviteter. De syften och mål som ställts innan påbörjad invånardialog har till större del blivit uppfyllda. Att 79 procent av deltagarna kan tänka sig ett fortsatt engagemang i Skellefteås framtid anses som en av projektets positiva effekter. Ett antal förbättringsområden har dock identifierats där större ansvarsfördelning och insatser för att möta alla specificerade målgrupper, utökad arbetstid att lägga på dialogarbetet samt genomförande av uppsökande möten före öppna möten är några.

Innehållsförteckning

1	Projektets bakgrund och omfattning	4
1.1	Metod/Dialogaktivitet.....	4
1.2	Informationskanaler.....	4
1.3	Utvärderingens syfte och genomförande	5
2	Resultat och måluppfyllelse	6
2.1	Känsla av samhörighet och gemensamt ansvar	6
2.2	Kunskap om medborgarnas prioriteringar och underlag för beslut.....	8
2.3	Ökat inflytande och aktivt medborgarskap.....	10
2.4	Ökad insyn och kunskap i strategiarbetet	11
2.5	Målgrupper	12
2.6	Genomgående teman	15
2.7	Återkoppling.....	16
3	Erfarenheter och lärdomar	17
3.1	Samtalsledarna.....	17
3.2	Projektgruppen	18
3.3	Arbete med externa aktörer	19
3.4	Externa faktorer som kan påverka	19
4	Slutsatser	20
4.1	Risker.....	20
5	Förslag till fortsättning.....	21
5.1	Fortsatt dialogprocess.....	21
5.2	Kommande dialoger	21

1 Projektets bakgrund och omfattning

Kommunstyrelsen beslutade hösten 2013 att ta fram en strategi för att nå målet om att bli 80 000 invånare fram till år 2030. Ett strategiarbete som går under namnet *Skellefteå 2030*. Som en del i att samla underlag för att kunna utforma strategin har beslut fattats om genomförande av en invånardialog. Underlaget från invånardialogen ingår som del av de material som ligger till grund för utformningen av strategin. Strategiprocessen är indelat i tre etapper: *kunskapsutbyte*, *strategi/dialog* samt *beslut och genomförande*.

Den första delen av strategiprocessen, *Kunskapsutbyte*, har pågått från januari 2014 till och med mars 2014 där dialog påbörjats kring hur vi tillsammans ska prioritera för framtiden. Syftet med denna del är att tillsammans med drivna och intresserade medborgare fastställa en enhetlig syn på var Skellefteå befinner sig idag och vad som krävs för att nå de uppsatta målen. Första delen av dialogprocessen involverade totalt ca 900 medborgare.

Projektägare för strategiarbete Skellefteå 2030 är organisationen Skellefteå kommun.

1.1 Metod/Dialogaktivitet

För att nå en bred sammansättning av deltagare har olika metodaktiviteter genomförts under dialogprocessen. Totalt har nio större öppna möten genomförts där allmänheten, föreningar samt näringsliv bjudits in, samt åtta uppsökande möten med prioriterade målgrupper.

Förutom dialogmöten har ledningsgruppen även inbjudits till träffar med bl.a. unga entreprenörer och ledare i gruppen Agera Mera, lunchseminarium med Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS), Byautvecklingsrådets årsmöte samt mött ett tiotal utflyttande Skellefteåbor på Grand hotell. Dessa har dock ej utformats med samma dialogupplägg som övriga möten, men med möjlighet till att lämna synpunkter och kommentarer. Utöver dessa har informationsmöten med främsta syfte att ge information hållits med ett flertal grupper. Även dessa har haft möjlighet att lämna in synpunkter och kommentarer.

Utöver fysiska träffar har möjlighet getts till att lämna synpunkter och kommentarer via strategiarbetets hemsida samt via andra kanaler så som exempelvis kundtjänst.

1.2 Informationskanaler

Förutom ett flertal genomförda informationsmöten samt riktade inbjudningar till näringsliv och föreningar har information om dialogmöten pålysts genom öppna kanaler till allmänheten via; kommunens samt strategiarbetets hemsidor, annonser i dagstidningar, pressträffar och pressmeddelanden, broschyrer samt via kommunens Facebooksida. I kommunens orter affischerades de öppna mötena samt kontaktades lokala näringslivsaktörer som fick i uppdrag att sprida informationen på orten. Den interna informationsspridningen på kommunens organisation spreds genom verktyget ”insidan” till samtliga medarbetare i organisationen.

Få av de informationskanaler som använts har varit specifikt riktade till den målgrupp som letat i fokus för dialogen, unga personer mellan 20-40år. Ytterligare informationsspridning i miljöer/genom kanaler anpassade till målgruppen bör genomföras. Exempel på sådana kan vara; information på förskolor, skolor, föreningar etc.

Skellefteå kommun, Kommunledningskontoret

Besöksadress: Trädgårdsgatan 6

Tel: 0910-73 50 00

E-post: Kommunledningskontoret@skelleftea.se

Hemsida: <http://www.skelleftea.se>

Sida 4 (21)

1.3 Utvärderingens syfte och genomförande

För att uppnå önskat resultat bör dialogens syfte, vilka som berörs samt rätt verktyg för att nå målgruppen vara tydligt. Syftet med denna utvärderingsrapport är att kontrollera måluppfyllelsen för genomförd invånardialog, hur väl man mött målgrupperna, hur processen fungerat samt skaffa underlag för förändring och utveckling inför framtida dialoger. Utvärderingen ämnar besvara; Uppnåddes målen? Vad fungerade bra/mindre bra i processen samt vilka lärdomar kan tas med i den fortsatta processen och för framtida dialoger?

1.3.1 Metoder

Utvärderingen avser enbart dialogen och inte övriga delar inom strategiarbetet för Skellefteå 2030. De utvärderingsaktiviteter som genomförts parallellt med samt efter dialogprocessens slut är:

- Resultatutvärdering utifrån mentometerenkät till deltagare
- Enkät till projektmedarbetare som fungerat som samtalsledare under dialogmötena
- Processutvärdering i form av gruppdiskussion med projektgruppen

Återstående utvärderingsaktiviteter som planeras genomföras senast våren 2015 är:

- Enkät till politiker i styrgruppen
- Avstämning av sammanställningen av synpunkter mot färdig strategi

2 Resultat och måluppfyllelse

Inför dialogarbetet har ett antal syften antagits för vad som förväntas uppnås som efter genomförd aktivitet; *Känsla av samhörighet och gemensamt ansvar, Kunskap om medborgarnas prioriteringar och behov till beslutsunderlag, Ökat inflytande och aktivt medborgarskap samt Ökad insyn och kunskap om strategiarbetet.* För att möjliggöra en utvärdering hur väl dessa kunnat uppfyllas har därför ett antal delmål samt mått med tillhörande mätmetoder specificerats. Dessa visas i nedstående matris. För att utvärdera om projektet har levererat resultat i enlighet med förväntningarna kommer varje mål redovisas följande var för sig.

Syfte	Mål	Tid	Mätmetod	Mått
Känsla av samhörighet och gemensamt ansvar (medborgare)	Deltagande medborgare ska engagera sig i hela kommunen. Ambitionen är att minst en tredjedel av synpunkterna handlar om andra delar av platsen Skellefteå än endast den egna orten.	Juni -14?	Anteckningar från möten	Andel synpunkter som handlar om den egna orten respektive hela kommunen.
	Bred sammansättning vad gäller deltagande	April -14	Mentometerenkät som besvaras av deltagare vid dialogmöten.	Ålder Kön Bostadsort/kommundel Utbildningsnivå
Kunskap om medborgarnas prioriteringar och behov för ett bättre beslutsunderlag (politik)	Dialogen ska vara en del av ett beslutsunderlag till politikerna	Juni -14?	Fråga till politiker i styrgrupp.	Resulterade dialogen i ett kompletterande underlag? Fanns dialogens kvalitetssäkrade resultat med i politikens beslutsunderlag? Besvaras ja eller nej.
	Dialogen ska tillgängliggöras som ett fakta och beslutsunderlag för intresserade aktörer	April -14	Kontrollera att materialet har tillgängliggjorts	Har materialet tillgängliggjorts? Besvaras ja eller nej.
	Politiker (majoritet och opposition) deltar vid alla öppna möten och vid 50% av de uppsökande mötena	Juni -14?	Uppföljning politikerna deltagande vid dialogmöten	Deltog politiker vid alla öppna möten och 50% av de uppsökande mötena?
	En majoritet av alla politiker som deltagit i dialogmöten tycker att dialogen gett ökad kunskap och bättre beslutsunderlag till strategiarbetet.		Webbenkät till politiker när dialogen är klar	Har dialogen gett bättre beslutsunderlag?
Ökat inflytande och aktivt medborgarskap (med)	Alla medborgare som deltagit i dialogmöten ska känna att de fått goda möjligheter att komma till tals.	Mars -14	Mentometerenkät till deltagare vid dialogmöten	Tycker du att du har haft möjlighet att komma till tals?
	50% av alla medborgare som deltagit ska känna mersmak.	April -14	Mentometerenkät till deltagare vid dialogmöte	Kan du tänka dig att fortsätta engagera dig i Skellefteås framtid? Besvaras med ja eller nej.
	Återkommande synpunkter från dialogen tas tillvara i strategin. Målet är att minst hälften av dessa synpunkter ska tas tillvara på ett tydligt sätt i strategin.	Jan -2015	Stämman av sammanställning av synpunkter mot den färdiga strategin.	Har minst hälften av de återkommande synpunkterna tagits tillvara på ett tydligt sätt i strategin?
Medborgarna får ökad insyn i och kunskap om strategiarbetet	Minst två tredjedelar av deltagarna på dialogmöten uppger att de har fått bättre kunskap om strategiarbetet	Juni-14	Mentometerenkät till deltagare vid dialogmöte	Har du fått en bättre bild av Skellefteås utmaningar för framtiden?

Totalt möttes 809 personer i någon form av dialogmöte och av dessa hade 683 möjlighet att svara på de utvärderande frågorna. Eventuella bortfall vid svar av den grupp som fått svara beror troligtvis till störst del på borttappade mentometerdosor, men kan även tänkas bero på att en del inte velat svara på specifik fråga. Utöver dessa har ytterligare möten ägt rum, dock inte i dialogform vilket resulterat i att de inte är medräknade i denna utvärdering (ex. byautvecklingsrådet, Agera Mera, SNS etc.).

2.1 Känsla av samhörighet och gemensamt ansvar

2.1.1 Engagemang i hela kommunen

Som delmål har angetts att minst en tredjedel av de synpunkter som inkommer via dialogens olika kanaler ska gälla kommunövergripande åtgärder/åsikter. Sammanställning av anteckningar från dialogmötena visar att 49 procent av åsikterna berörde mer kommunövergripande åtgärder/synpunkter. Det kan därför konstateras att detta delmål uppfyllts.

Många av de inkomna kommentarerna handlar således om lokalspecifika åtgärder. Eftersom majoriteten av dessa inte inkluderas i strategin bör en metod tas fram för hur dessa synpunkter tas till vara på. Främst eftersom dessa troligvis påverkar förtroendet för organisationen. Förutom utskick av kommentarer till berörda förvaltningar bör därför kommunen även återkoppla hur dessa kommentarer hanteras.

2.1.2 Bred sammansättning av deltagare

Målet om en bred sammansättning av deltagare under dialogmötena kan anses vara uppnått av tabellerna nedan att döma. Fördelningen mellan olika bostadsorter, utbildningsnivåer, ålder samt kön var relativt jämn. Den ”typiske” deltagaren för denna dialog är trots detta en person av manligt kön i 60-69 års ålder, bosatt i centrala Skellefteå och med en högre utbildning.

Medelålder

	Antal	Andel
0-19år	143	17,7%
20-29år	82	10%
30-39år	70	8,7%
40-49år	97	12%
50-59år	120	14,8%
60-69år	146	18,1%
70-79år	47	5,8%
80<år	21	2,6%
Summa	726	89,7%
-	83	10,3%
Totalt:	809	

Utbildning

	Antal	Andel
Grundskola	209	25,8%
Gymnasie	234	28,9%
Folkhögskola	40	4,9%
Universitet	257	31,8%
Summa	740	91,5%
-	69	8,5%
Total:	809	

Kön

	Antal	Andel
Kvinna	326	40,3%
Man	366	45,2%
Annat	40	4,9%
Summa	732	90,5%
-	77	9,5%
Totalt:	809	

Bostadsort

	Antal	Andel
Jörn	91	11,2%
Byske	61	7,5%
Kåge	61	7,5%
Burträsk	40	4,9%
Lövånger	53	6,6%
Boliden	42	5,2%
Bureå	54	6,7%
Ursviken/Ske-hamn	86	10,6%
Skellefteå	237	29,3%
Utanför kommunen	11	1,4%
Summa	736	91%
-	73	9%
Totalt:	809	

2.2 Kunskap om medborgarnas prioriteringar och underlag för beslut

2.2.1 Materialet blir beslutsunderlag för politikerna

Besvaras våren 2015.

2.2.2 Tillgängliggöras som fakta och beslutsunderlag för intresserade aktörer

På dialogens hemsida påträffas en sammanställning av de kommentarer som inkommit via genomförda workshops. Då detta dokument ligger tillgänglig för alla via bl.a. webben skapar det möjlighet för intresserade aktörer att ta del av det faktaunderlag som fungerar som underlag till den slutgiltiga strategin. Samtliga deltagare fick utöver denna tjänst möjlighet att skriva upp mail eller adress på kommunens adresslista ifall en direkt återkoppling av materialet önskades.

Det inkomna materialet har ytterligare skickats ut som totaldistribution till samtliga hushåll samt sammanställts utifrån uppkomna teman och i sin tur skickats ut till berörda förvaltningar och aktörer. Måluppfyllelse för denna del av matrisen, att intresserade aktörer fått tillgång till materialet, kan därför anses vara fullföljt.

2.2.3 Politiker deltar vid alla öppna möten samt 50 procent av de uppsökande

Vid samtliga öppna möten deltog politiker från olika partier i kommunfullmäktige med funktion att enbart lyssna. Vid de uppsökande grupperna deltog politiker vid över hälften (5 av 8 möten) vilket innebär att även detta delmål blivit uppfyllt.

	Möte	Datum	Deltagande politiker
Öppet möte	Kickoff	25 jan	✓
	Byske	29 jan	✓
	Bureå	5 feb	✓
	Lövånger	11 feb	✓
	Jörn	19 feb	✓
	Boliden	26 feb	✓
	Burträsk	5 mars	✓
	Skelleftehamn	12 mars	✓
	Kåge	18 mars	✓
Uppsökande	UF	30 jan	✓
	Campus	25 feb	✓
	Förskola	27 feb	✗
	SFI	7 mars	✓
	Leos	21 mars	✗
	Balderskolan	31 mars	✗
	Näringsliv	4 april	✓
	Största företagen	-	✓

Den målgrupp som dialogen särskilt velat möta (personer i åldern 20-40) har totalt tre uppsökande möten riktade mot sig; Campus, Förskola samt Leos. Trots detta närvarade inga politiker vid två av dessa möten. Deltagarantalet var avsevärt mindre vid dessa möten vilket varit orsak till att politiker inte deltagit. Enligt denna utvärdering bör närvaro av politiker även vid möte med önskad målgrupp prioriteras. Som förslag bör ytterligare uppföljning kring unga vuxnas åsikter omfattas i strategiarbetet där politiker deltar/tar del av materialet.

2.2.4 Majoritet av politiker upplever att de fått ökad kunskap och bättre beslutsunderlag

Besvaras våren 2015

2.3 Ökat inflytande och aktivt medborgarskap

2.3.1 Alla deltagare ska känna att de fått goda möjligheter att komma till tals

683 av de som deltog via någon form av dialogmöte hade möjlighet att besvara de utvärderande frågorna, 531 av dessa svarade på frågan om de upplevt att de fått säga vad de tycker. 72,8 procent svarade *Ja*, 19,6 procent svarade *Delvis* samt 7,5 procent (40 personer) svarade *Nej*. Målet att alla deltagare ska känna att de fått komma till tals har därför inte uppfyllts.

En möjlig anledning till varför målet inte uppnåtts kan tänkas bero på omständigheter kring samtalsborden. Tjänstemännen som deltog som samtalsledare under dialogen uttryckte en utmaning när vissa enstaka personer tog allt för stor plats och inte släppte fram andra i samtalet. Något de försökte undkomma genom att fördela ordet mellan deltagarna. Även framkom åsikter om att samtals-sessionen upplevdes stressig. För kort tid för samtal kan leda till att alla inte fått säga allt de velat ha sagt och därmed svart delvis eller nej på utvärderingsfrågan.

Nästan 10 procent av de som deltog via öppna möten och svarade på utvärderingsfrågan ansåg att de inte fått säga vad de tycker. För de uppsökande mötena svarade endast 1 procent nej på frågan. Ett resultat som inte är förvånande, men är något som kommunen bör ta till sig vid planering av fortsatt verksamhet. Möjliga åtgärder skulle kunna vara att placera samtalsgrupperna i mindre gruppstorlekar, utöka tiden för samtals-sessionerna, skapa system under samtalen så att alla kommer till tals eller avsluta diskussionerna kring borden med att var och en skriver ner det de vill skicka vidare till politikerna.

2.3.2 50 procent av deltagarna ska känna mersmak

Målet som fastställdes var att 50 procent av deltagarna skulle känna mersmak efter dialogmötet de deltagit på. Av de som besvarade den utvärderande frågan angående fortsatt engagemang svarade 79,2 procent JA, 18,4 procent DELVIS och endast 2,4 procent (13 stycken) NEJ. Utifrån detta resultat kan det därför konstateras att långt över hälften av deltagarna kände att de fått mersmak efter dialogen. Målet är därför uppfyllt.

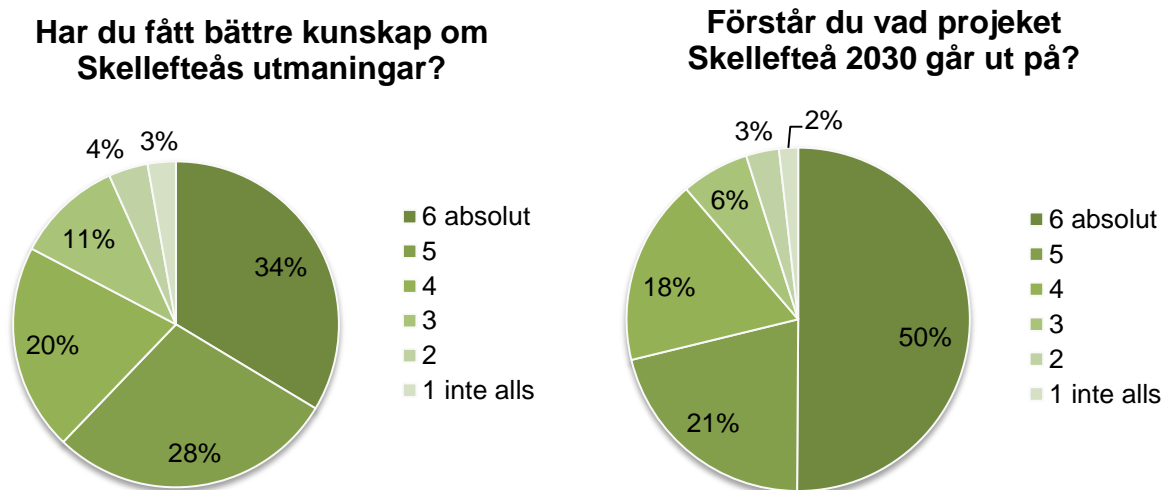
2.3.3 Minst hälften av återkommande synpunkter ska tas till vara på i strategin

Besvaras våren 2015

2.4 Ökad insyn och kunskap i strategiarbetet

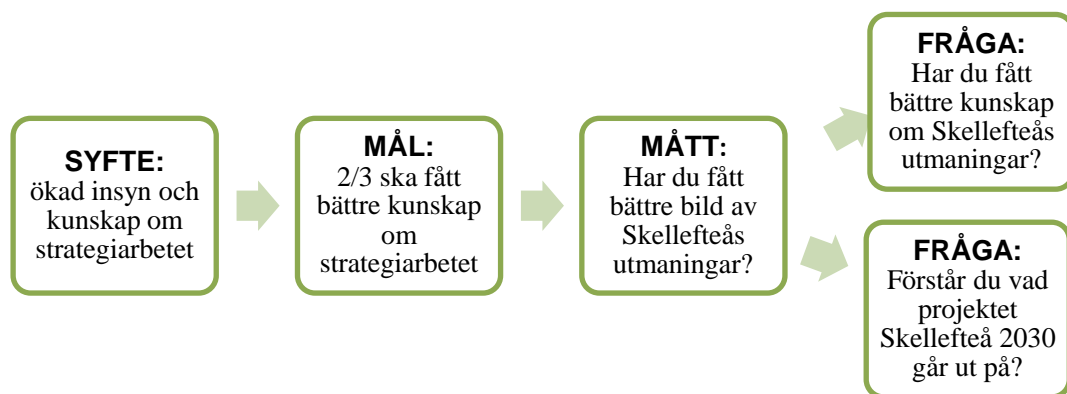
2.4.1 Minst 2/3 av deltagarna har fått bättre kunskap om strategiarbetet

Under dialogtillfällena fick deltagarna svara på en sexgradig skala hur väl de förstått utmaningarna kommunen står inför, från ”inte alls” (1) till ”absolut (6)”. Av de 536 som svarade på frågan svarade 82,7 procent övervägande positivt (från 4 och uppåt). På samma sätt fick deltagarna svara på ifall de förstått vad Skellefteå 2030 går ut på. På denna frågade svarade 88,7 procent av deltagarna fyra eller över. Detta innebär att minst 2/3 uppger att de fått bättre kunskap om strategiarbetet.

Eftersom svarsalternativen besvaras via en 6-gradig skala innebär det ett tolkningsmoment ifall detta delmål blivit uppfyllt. Bättre kunskap innebär egentligen mer än tidigare vilket bör vara allt över 1. Ett förtydligande över vad som räknas som ”bättre kunskap” efterfrågas därför.

Syftet med delmålet var att deltagarna skulle få *ökad kunskap* och *ökad insyn* om strategiarbetet. Med insyn menas att processen bör vara transparent och att beslutsfattarnas beslut motiveras och görs åtkomliga för deltagarna. Något som inte följs upp under detta delmål. Delmålet kan dock tänka komma besvaras i och med ovan nämnda delmål gällande att minst hälften av synpunkterna skall tas till vara på *ett tydligt sätt* i strategin. En möjlig utveckling av detta delmål vore att komplettera med en fråga gällande ifall de anser att rollfördelningen för dialogens olika aktörer har varit tydlig i dialogen.

2.5 Målgrupper

Specifika målgrupper för dialogen har prioriterats utifrån den grad de berörs samt i vilken utsträckning de tenderar att höras. För privatpersoner och föreningsaktiva är dessa: ungdomar (både studenter och arbetslösa), småbarnsföräldrar, utrikes födda, nyinflyttande samt lågutbildade. Deltagandet för dessa grupper föll ut följande:

Målgrupp	Antal	Andel
<i>Totalt</i>	809	100%
Ungdomar (0-19år)	143	18%
- <i>Studenter</i>	118	83%
- <i>Arbetslösa</i>	2	1,4%
Arbetslösa (upp till 29år)	6	0,7%
Småbarnsföräldrar	12*	
Utrikes födda	104	13%
Lågutbildade	483	60%
- <i>Grundskoleexamen</i>	209	43%
- <i>Gymn.examen + Folkh.</i>	274	57%

* Enbart data från uppsökande möten.

Utöver privatpersoner och föreningsaktiva listas olika former av företagande som målgrupp för dialogarbetet där bland annat kvinnliga företagare, stora och medelstora företag, unga företagare samt företag på landsbygden ingår.

2.5.1 Ungdomar både studenter och arbetslösa

Samtliga uppsökande möten riktade mot ungdomar hölls inom skolverksamheten; Ungdomsfullmäktige, Campus samt Balderskolan. Av totala antalet ungdomar som deltog under dialogprocessen svarade endast *två* i åldern 0-19 och *fyra* i åldern 20-29 att de stod ”mellan arbete”. Detta innebär att målgruppen unga arbetslösa inte blivit hörda i tillräckligt stor utsträckning. En klar majoritet av de unga som möttes uppgav sin sysselsättning som studerande.

Ett tydligare arbete för att nå gruppen unga arbetslösa bör därför prioriteras där arbetsförmedlingen kan tänkas fungera som kontaktlänk med denna grupp.

2.5.2 Småbarnsföräldrar

Av totalt sju uppsökande möten var två av dessa med småbarnsföräldrar. Totalt möttes 12st småbarnsföräldrar via uppsökande möten. Då det inte går att uttala sig om hur stor del småbarnsföräldrar som deltog via de öppna mötena går det ej påvisa att denna målgrupp blivit mött i tillräckligt stor utsträckning.

Eftersom val av tid och dag för majoriteten av de öppna mötena var kvällstid och under vardagar kan det tänkas innebära svårigheter för denna målgrupp att närvara vid dialogmöten. Därför vore fler uppsökande möten med denna grupp vara av intresse för att säkerhetsställa ett bredare underlag. Eventuellt anpassa öppna möten till den grupp som främst önskas höras.

2.5.3 Utrikes födda

Två av de uppsökande mötena var specifikt inriktad till utrikes födda; SFI samt Balderskolan. Av dialogprocessens totala 809 deltagare svarade 13 procent att de hade sin födelseplats utanför Sverige. Detta är i förhållande till den totala andel utrikes födda i kommunen på 7 procent¹ en god representation. Dialogen har därmed lyckats nå god representation av denna målgrupp.

En svaghet med dialogen kan dock tänkas vara att samtliga möten hölls på svenska och därför försvårade deltagandet för de utan kunskaper i det svenska språket eller de med endast ytterst liten kunskap. Att hyra tolkar för alla språk anses vara för kostsamt att kunna erbjuda. Ett förslag till förbättring är därför att ta fram ett lättförståeligt material på enkel svenska eller engelska för att öka möjligheten för utrikes födda utan god svenska att ta del av information och delta i dialog.

2.5.4 Nyinflyttade

För närvarande har inga uppsökande möten genomförts för att möta nyinflyttande till kommunen. Dock avses det genomföras ett dialogmöte med dessa under nyinflyttardagen som kommer hållas i oktober 2014.

¹ SCB.se uppgifter från år 2013. Andel utrikesfödda i Skellefteå kommun.

2.5.5 Lågutbildade

Inga speciella insatser har genomförts för att möta lågutbildade i denna dialogprocess. Trots detta svarade 26 procent av det totala antalet deltagare att deras högsta slutförda utbildning var grundskola. Majoriteten av dessa uppgav att de var fortfarande studenter. Något som kan tänkas påverka resultatet eftersom frågan var om ”slutförda” utbildningsnivå.

34 procent svarade att deras högsta slutförda utbildning var en gymnasieexamen eller från folkhögskola. Inkluderas dessa innebär det att totalt möttes 483 personer med lägre utbildning vilket motsvarar 60 procent av totala antalet deltagare. Målgruppen lågutbildade kan därför fastställas vara bemött.

Ingen tydlig definition är satt för benämningen ”lågutbildade” vilket kan anses aningen problematiskt på grund av att den ingår som en av målgrupperna som avsetts mötas i dialogen. En tydligare definiering av målgrupper bör skrivas för att underlätta efterföljande utvärdering.

2.5.6 Företagare

Uppsökande verksamheter riktade specifikt mot företag uppgick till två möten; *20 största företagen i kommunen* samt genom *näringslivets morgonmöte*. Totalt via öppna och uppsökande möten möttes ca 94 företagare där 5 var unga (upp till 29år), ca 28 hade kvinnligt kön och ca 15 ingick i gruppen ”20 största företagen”. Eftersom de specificerade målgrupperna inom kategorin företagare utgör en minoritet av kommunens totala antal företagare är resultatet därför inte oväntat.

Vid ett av de tillfällen där dialogarbetet enbart samlat in åsikter och synpunkter utan att genomföra dialog bestod deltagarna till större del av unga företagare/blivande unga företagare. Denna målgrupp kan därför till viss del anses blivit hörda.

Ambitionen från projektgruppen är att möta företagen främst i det fortsatta arbetet med strategin i de frågor där företagen står som sakägare. Något som kan tänkas påverka en bristande ambition att möta hela målgruppen i denna fas av processen.

I projektplanen uttrycks en rollfördelning där kommunikationsgruppen ansvarar för genomförande av dialogarbete med privatpersoner samt föreningsaktiva och näringslivschefen med näringslivet. Bristande uppföljning av denna målgrupp kan tänkas bero på otydlig ansvarsfördelning och kommunikation mot näringslivschef. Tydligare ansvarsfördelning för mötande av specificerade målgrupper bör därför prioriteras i kommande dialoger.

2.6 Genomgående teman

Projektets ambition var att fyra genomgående teman skulle löpa igenom de uppsatta fokusområdena. Dessa teman är; *samverkan*, *miljö & klimat*, *integration* och *jämställdhet*. Ingen planerad tillämpning hur dessa skulle inkluderas i processarbetet har dock genomförts vilket resulterat i att dessa teman inte tydligt framkommit i dialogen.

Nedan redovisas antalet gånger ämnena uppkommit i de inkomna kommentarerna. Av de inkomna kommentarerna från processens olika kanaler kan det konstateras att integration diskuterades i större utsträckning än andra teman. Samverkan hade ett något mindre fokus samt miljö och jämställdhet ett relativt lågt fokus under dialogen.

Samverkan	Miljö & Klimat	Integration	Jämställdhet
Samverka: 16	Miljö: 22	Integration: 23	Jämställdhet: 1
Samarbeta: 9	Klimat: 2	Utrikesfödda: 13	Kvinnor: 11
Samarbete: 20	Luft: 1	Invandrare: 22	Tjejer: 3
Samordna: 3	Bevara: 3	Migration: 9	Kön: 2
Gemensam: 3		SFI: 7	Kvinnliga: 1
Ihop: 7		Nysvenskar: 1	Genus: 1
		Asylsökande: 6	
		Nyanlända: 10	
TOTALT: 58	TOTALT: 28	TOTALT: 90	TOTALT: 19

* Varje kommentar är enbart räknad en gång även om den innehåller två av sökorden samt endast om den rör ämnet

Även flertalet andra närliggande ord som kan kopplas till dessa fyra teman söktes efter i materialet, men dock utan resultat. Något som ledde till att dessa inte tagits med i tabellen ovan.

På grund av bristande tillämpning i dialogen avses det till hösten genomföras ett möte med tillkallad referensgrupp med särskilda kunskaper inom de fyra genomgående temana. Gruppen kommer gå igenom materialet för att lyfta dessa fyra perspektiv som sedan blir ett tillägg till strategiunderlaget.

2.7 Återkoppling

I kommunikationsplanen för dialogprocessen har ett antal handlingar rörande återkoppling specificerats (se matris nedan). Samtliga aktiviteter har genomförts samt inom den tidsram som var angiven. Tack vare en god planering och tydlig ansvarsfördelning kring återkoppling redan innan dialogprocessens början skedde återkopplingen snabbt.

Vad	Var	När	Uppfyllt
Webnotiser. Övergripande kommentarer som tagits upp under mötet.	webben	1-2 dagar efter varje möte	✓
Återrapport efter varje möte.	Mail till deltagare som lämnat mailadress.	1-2 dagar efter varje möte	✓
Utfyllnadsåterkoppling om totalrapporten dröjer	-	Löpande	Behövdes ej
Norranbilaga	Totaldistribution till alla hushåll i kommunen	April 2014	✓
Sammanställning av inkomna synpunkter	webben	Maj 2014	✓
Totalrapport	Mail till deltagare samt publicering på webben & insidan.		✓

Pågående återkopplingsarbete innefattar utskick av kommentarer till berörda förvaltningar och kommunala bolag. Under augusti månad förväntas inkomna svar från dessa rörande vilka kommentarer de kommer beakta och hur, vilka de inte kommer beakta och varför samt information om kommentarer som bygger på felinformation/brist på information. Eventuellt tillkommer ett tillägg till höstens strategiförslag i form av bilaga med sammanställning av de kommentarer som bidragit till förslaget.

3 Erfarenheter och lärdomar

3.1 Samtalsledarna

Vid varje dialogtillfälle fanns samtalsledare och sekreterare vid minst hälften av borden. Vid resterande bord fick deltagarna i uppgift att själva anteckna vad som sades. Majoriteten av samtalsledarna upplevde sin roll inspirerande, rolig och lärorik. Något som de själva beskrev grundade sig i tydliga spelregler, stort engagemang hos deltagarna samt möjlighet att lyssna till goda idéer och utvecklas i sin roll som tjänsteperson.

I försöket att skapa ett klimat som skapar gynnsammare förutsättningar för öppet samtal återfinns vissa grundläggande inställningar; respektera tysthet, lyssna men inte värdera vad som sägs, ge utrymme för lokala perspektiv samt ge tillräckligt utrymme även för kritik. I försöket att låta alla komma till tals valde vissa att inta en mer passiv roll genom att inte lägga sig i samtalet samt en mer aktiv roll genom åtgärder som; hälsa och ta i hand med alla, presentationsrundor, avbryta de som talade länge, fördela ordet, ställa riktade frågor samt ställa följdfrågor.

3.1.1 Lärdomar/ Förslag till förbättring

Den anmärkning som framfördes av samtalsledarna innefattade bland annat svårbegriplig samtalsmall/frågeställningar, lokalernas förutsättningar (bl.a. hög ljudnivå), för kort tid för hinna med både lokalt fokus och mer kommunövergripande, osv. Förslag till förbättring från samtalsledarna avser;

- Förenklad samtalsmall
- Mer avsatt arbetstid till dialogen
- Genomföra de uppsökande mötena före de öppna
- Kortare introduktion innan själva samtalen
- Mindre grupper
- Aktivitet för att locka en yngre målgrupp
- Gruppsamtal innan och efter dialog för uppdatering samt utvärdering
- Ansvar för samma fokusområde vid varje dialogmöte en är delaktig i
- Bättre anpassade lokaler (bl.a. för hörselskadade)

3.2 Projektgruppen

Processutvärdering med projektgruppen för dialogarbetet visar på en positiv attityd angående den dialogprocess som genomförts i utvecklingsarbetet. Tydlig ansvarsfördelning, strukturerad och väl planerad process, förankring hos kommunledningsgruppen samt utbyte av kunskap mellan förvaltningarna har lett till en förankrad och flexibel dialogprocess.

Under processens dialogfas ansågs användningen av lokala profiler inledande under mötena som lyckat verktyg. Även att projektet planerats från början till slut innan första dialogen med tydliga instruktioner till personalen och fördelning av fokusområden mellan samtalsledarna gav en trygg och smidig dialogprocess.

Den problematik som uppstått rör bland annat bristfällig informationsspridning som enligt åsikter bör startats tidigare i dialogprocessen. Främsta orsaken anses vara en ofullständig kommunikationsplan som överlämnades till projektgruppen samt bristande kunskap hos ansvarig informationsstrateg. Det uttrycktes även en otydlighet gällande vem som varit avsändare för projektet samt bristande stöd från närings- och föreningslivet.

Ytterligare en problematik är att den målgrupp som lockats till dialogen har inte varit den de främst velat möta. Något som ansågs problematiskt då störst fokus legat på de öppna mötena. Större engagemang att locka unga till de öppna mötena efterfrågas.

Synpunkter efter den avslutade dialogfasen omfattar att ingen återkoppling/utvärdering mellan dialoggruppen och de som hanterade materialet (samtalsledarna och sekreterarna) genomförts. Något som skulle innebära avstämning gällande hur materialet som dokumenterats upplevts samt deras individuella insatser. Viss kritik riktades mot sekreterarnas anteckningar då dessa var av varierad kvalitet vilket försvårar efterföljande analys och användning av material. Liksom samtalsledarna upplevde även projektgruppen körschemat en aning stressigt samt en brist på/ojämn avsatt arbetstid för dialogen.

3.2.1 Lärdomar/ Förslag till förbättring

Utifrån synpunkter vad som fungerat bra och vad som fungerat mindre bra så kan vissa lärdomar från projektgruppen sammanfattas:

- Jämnare fördelning av avsatt arbetstid för dialogprocessen
- Dialog tar energi både från en själv och medarbetare
- Vid kontakt med byråer bör personer med förkunskap i fackämnet inkluderas
- Utforma mindre stressigt körschema
- Använda sekreterare med förkunskap (ex. inom organisationen)
- Utbildning för sekreterarna
- Inleda med uppsökande aktivitet innan öppna mötena (de öppna tog mycket energi)
- Bättre samordning med dialoger som pågår parallellt/nära i tid
- Kontinuerliga utvärderingar för samtalsledare efter varje dialogmöte
- Använda mer flexibel dialogplattform för öppna möten (web-baserad?)
- Locka ungdomar till mötena med hjälp av aktiviteter/artister
- Hålla ihop dialoggruppen för framtida dialoger så kunskapen ej försvinner

3.3 Arbete med externa aktörer

3.3.1 Konsult

Projektgruppens processutvärdering tydliggör att arbetet jämt mot extern konsult till utformandet av dialogen varit gynnsam. Att få möjlighet att träffa konsulten vid olika tillfällen med möjlighet att arbeta med dialogen mellan träffarna ansågs vara till fördel. Något som lett till ett lärande arbetssätt där konsulten guidat gruppen längst processen. En möjlig förbättring vore dock att få avsätta heldagar efter konsultens besök för att arbeta mer fokuserat med dialogen.

3.3.2 Byråer

En av utmaningarna med arbetsprocessen var när andra aktörer som kommit in i senare skede i processen haft andra synsätt och tankar för dialogen än organisationen (ex. demokratifrågan). En stark fördel har varit tydligheten kring dialogens syfte gentemot dessa aktörer. För framtida samarbeten med byråer bör personer med tidigare kunskap inom fackämnet efterfrågas (i detta fall invånardialog) och ingå i processen. Detta för att säkerställa organisationens grundlagda tankar.

3.4 Externa faktorer som kan påverka

Under januari och februari månad parallellt med Skellefteå 2030 genomfördes ytterligare en invånardialog ute i kommunens orter, Fritid on tour, med syftet att: *”prata om framtid och fritidsfrågor för ditt område”*. Denna dialog ingår ej under Skellefteå 2030 och kan därför tänkas påverka deltagandeantalet negativt då dialogerna sammanfaller till viss del både i ämne och i tid.

Förslag till framtida dialoger är därför att kontrollera så att inte parallella dialoger pågår samtidigt. En möjlig lösning vore att samverka dialogerna och de kommentarer som kommer in.

4 Slutsatser

Utifrån den resultatuppfyllelse som önskats uppnå i dialogprocessen kan det konstateras att målen till stor del infriats, med undantag för samtliga deltagares upplevelse att få komma till tals. Ett mål som kanske var väl stort i sig själv från början. Dialogen har nått ett högt deltagande och engagemang från såväl tjänstemän, politiker som privatpersoner där en relativt bred målgrupp har mötts tack vare tillämpning av både öppna och uppsökande möten. Information om dialogmöten har gått ut till medborgarna genom olika kanaler samt möjlighet att delta har getts genom ett flertal dialogtillfällen runt om i hela kommunen. Dialogen kan säkerligen påstås leda till större delaktighet i strategiarbetet eftersom endast 2,4 procent inte kunde tänka sig ett fortsatt engagemang i Skellefteås framtid.

Dialogprocessen har varit välplanerad och genomtänkt med ett gott samarbete med extern konsult. Processen har varit lärande där kunskaper och erfarenheter delats både inom gruppen samt med konsulten. Samtalsledarnas roll fungerade bra där målet bland annat var att låta alla komma till tals. Dock ansågs sekreterarnas anteckningar bestå av varierad kvalitet vilket skulle kunna förbättras genom att förfråga sekreterare med förkunskap i framtiden.

Några av projektets svagheter rör mötet med prioriterade målgrupper. Majoriteten av den tid och energi som är nerlagd i projektet har koncentrerats till de öppna mötena där målgrupperna inte varit representerad i lika stor utsträckning. Detta är något som lösts via uppsökande möten med målgrupperna, men där arbetsgruppens energi upplevts tagit slut samt funnits en brist på deltagande politiker på dessa möten. Förslaget har därför varit att lägga uppsökande möten före de öppna mötena eller eventuellt styra öppna möten som en webb-dialog.

4.1 Risker

En risk med invånardialoger är om de erbjuder redan resursstarka grupper ytterligare ett forum att påverka i. Trots att målgruppen för denna dialog var medborgare och föreningsaktiva var företagare specifikt inbjudna till de öppna mötena samt via två uppsökande möten. Lokala företagare fungerade även som kommunens informationskanaler för mötena ute i orterna vilket gav denna grupp ytterligare makt att påverka utfallet av både deltagandet som diskussionerna. Eftersom gränsen mellan medborgare och företagare är svåra att dra (företagare är även medborgare) är detta en utmaning. En möjlig lösning kan vara att enbart inbjuda företagare till parallella dialogmöten.

Ytterligare en utmaning med invånardialoger likt denna är om processen blir för lång. För att genomföra en grundlig dialog bör dialogen ske över en längre tid, för att ge möjlighet för människor att delta. Men en lång process kan försvåra engagemang och skapa missnöje hos deltagarna när det i deras ögon ”inte händer något”. Detta kan undvikas med kontinuerlig och tydlig marknadsföring och information över vad som sker i processarbetet.

Slutligen finns en risk om förväntningar på lokala åtgärder och förändring är allt för höga. Hur hanteras kommentarer kring om det som togs upp under diskussionerna inte verkställs? Vilka förväntningar har medborgarna på kommunens ansvar för förverkligandet av de åtgärder som efterfrågats i kommentarerna? En tydlig förklaring varför vissa inkomna förslag/kommentarer inte genomförs bör ingå i återkopplingen till medborgarna.

5 Förslag till fortsättning

Efter avslutad dialogfas kan dock vissa önskvärda förbättringar för den fortsatta dialogprocessen samt framtida dialoger konstateras, både gällande utveckling av rutiner samt förtydliganden inom projektgruppen och mot medborgarna.

5.1 Fortsatt dialogprocess

- På grund av att flertalet av de inkomna kommentarerna har lokalt fokus bör dessa tas till vara på för att inte minska medborgarnas förtroende för kommunen. Detta kan göras genom motivering till varför vissa inte tas med i den slutgiltiga strategin eller eventuell specifik sammanställning för vardera kommundel som de får ta del av.
- För att bredda underlaget från prioriterad målgrupp (unga vuxna) bör ytterligare uppföljning kring unga vuxnas åsikter omfattas i strategiarbetet där politiker deltar/tar del av materialet.

5.2 Kommande dialoger

- För att öka tjänstemäns och politikers engagemang och energi för de grupper dialogen specifikt velat möta är en möjlig lösning att *genomföra uppsökande möten före de öppna mötena*. Detta skulle även leda till att medborgare som deltagit via uppsökande möte även får chans att delta på öppet möte. Något som leder till både tillfälle till utbyte av idéer med andra samhällsgrupper samt ökat kontaktskapande.
- Att dialogen inte nått ut till arbetslösa ungdomar och småbarnsföräldrar i tillräckligt stor andel anses som en av projektets svagheter. Tydligare *insatser* för att möta alla specificerade målgrupper bör därför fastställas.
- Även otydlig ansvarsfördelning gällande målgruppen företagare anses som en brist och något som bör tydliggöras vid kommande dialoger. Tydligare *ansvarsområden* för mötande av specifika målgrupper bör klargöras inledande i dialogprocessen.
- För att underlätta framtida planering bör även tjänstemännen *erbjudas utökad arbetstid* att lägga på invånardialogen samt erbjudas en *mall för tidsredovisning*. Detta skulle leda till ökad kunskap hur mycket tid förberedelse, genomförande och efterarbete tar. Något som skulle kunna underlätta kunskap och förståelse för hur mycket arbetstid som bör avsättas av tjänstemännen och därmed *fördela arbetsbördan jämnare* inom projektgruppen.
- Under samtalet med medborgarna kan *samtalsmallen med fördel utformas enklare* samt *tiden för diskussion utökas*. Detta för att underlätta för samtalsledarna att föra samtalet framåt samt uppnå att fler upplever att de fått säga det de vill ha sagt.
- *Mål* och *Mått* för att kontrollera att syftet uppfylls bör utformas mer specifikt för att underlätta efterföljande utvärdering och undkomma eventuell svårtolkning.
- Slutligen bör *kontinuerliga utvärderingar* efter varje dialogträff ske för att utvärdera prestationer, åsikter och svårigheter, något som skulle leda till en mer flexibel dialog.